

Fıkıh İlmine Giriş, Mehmet Erdoğan

Ensar Neşriyat, İstanbul 2019, 256 sayfa. ISBN: 978-605-4036-16-5

Golibdzhon RADZHABOV

Yüksek Lisans, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslami Araştırmalar Enstitüsü, Ankara, Türkiye
golibzhonradzhabov@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-2218-4878>

Kitap İncelemesi

Süreç

Geliş Tarihi: 01.07.2026

Kabul Tarihi: 23.07.2026

İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Finansman: Yazar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadığını kabul eder.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Telif Hakkı:

© Golibdzhon Radzhabov
| Creative Commons Attribution – Noncommercial 4.0 (Cc By Nc) International License

Öz

Bu çalışma, Mehmet Erdoğan'ın *Fıkıh İlmine Giriş* adlı kitabını konu edinmektedir. İncelemede, kitabın fıkıh ilminin tarihî gelişimini, temel kavramlarını, kaynaklarını, şer'î hüküm anlayışını, fetva ve yargı kurumlarını ve ilgili literatürü giriş düzeyinde nasıl ele aldığı değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı, kitabın muhtevasını tanıtmakla birlikte onun akademik değerini, güçlü yönlerini ve eleştiriye açık taraflarını ortaya koymaktır. Bu çerçevede kitap, amacı, yöntemi, planı, kaynak kullanımı, içerik yapısı, dil ve üslup özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Kitap, özellikle ilahiyat fakültesi öğrencileri ve İslam hukukuna başlangıç seviyesinde ilgi duyan okuyucular için sistematik, sade ve öğretici bir kaynak niteliğindedir. Yazarın fıkıh ilmini tarih, usûl, hüküm teorisi, kurumlar ve küllî kaidelerle birlikte ele alması çalışmanın güçlü yönlerinden biridir. Ayrıca kitabın sonunda yer alan literatür bölümü, okuyuculara ileri okumalar için yol gösterici bir imkân sunmaktadır. Bununla birlikte bazı bilgilerin dipnotlarla yeterince desteklenmemesi kitabın geliştirilebilir yönlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Genel olarak çalışma, fıkıh ilmine girişte yararlı, düzenli ve akademik açıdan işlevsel bir başvuru kaynağıdır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Fıkıh, Fıkıh Tarihi, Şer'î Hüküm, Kitap İncelemesi.

Atıf: Radzhabov, Golibdzhon. "Fıkıh İlmine Giriş, Mehmet Erdoğan". *Mersin İlahiyat Dergisi* 4 (2026), 1-5.

Introduction to Islamic Jurisprudence, Mehmet Erdoğan

Ensar Neşriyat, İstanbul 2019, 256 pages, ISBN: 978-605-4036-16-5

Golibdzhon RADZHABOV

Master's Degree, Ankara University of Social Sciences, Institute of Islamic Studies, Ankara, Türkiye
golibzhonradzhabov@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-2218-4878>

Book Review

History

Received: 01.07.2026

Accepted: 23.07.2026

Plagiarism:

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Funding: The author acknowledges that they received no external funding in support of this research.

Competing Interests: The author declares that have no competing interests.

Copyright:

© Golibdzhon Radzhabov
| Creative Commons Attribution – Noncommercial 4.0 (CC BY-NC) International License

Abstract

This study examines Mehmet Erdoğan's book *Fıkıh İlmine Giriş*. The review evaluates how the book addresses the historical development of fiqh, its basic concepts, sources, theory of shar'ī rulings, fatwa and judicial institutions, and related literature at an introductory level. The aim of the study is not only to introduce the content of the book but also to reveal its academic value, strengths, and aspects open to criticism. In this framework, the book is analyzed in terms of its aim, method, structure, use of sources, content, language, and style. The book serves as a systematic, clear, and instructive reference, especially for students of theology and readers interested in Islamic law at an introductory level. One of the strengths of the work is that the author discusses fiqh together with its history, methodology, ruling theory, institutions, and universal legal maxims. In addition, the literature section at the end of the book provides readers with guidance for further reading. However, the insufficient support of some information with footnotes may be regarded as an aspect that could be improved. Overall, the work is a useful, well-organized, and academically functional reference for an introduction to fiqh.

Keywords: Islamic Law, Fiqh, History of Fiqh, Legal Ruling, Book Review.

Cite as: Radzhabov, Golibdzhon. "Introduction to Islamic Jurisprudence, Mehmet Erdoğan". *Mersin Theology Journal* 4 (2026), 1-5.

Fıkıh İlmine Giriş, Mehmet Erdoğan

Giriş

Fıkıh ilmi, İslami ilimler içerisinde Müslümanın bireysel ve toplumsal hayatını düzenleyen önemli ilim dallarından biridir. İbadetlerden aile hukukuna, muamelattan yargı ve fetva kurumlarına kadar geniş bir sahayı kapsayan fıkıh hem dinî hem de hukukî yönü bulunan bir ilimdir. Bu nedenle fıkıh ilmine yeni başlayan öğrencilerin, alanın tarihî gelişimini, temel kavramlarını, kaynaklarını ve uygulama alanlarını sistematik biçimde tanıtan giriş eserlerine ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Mehmet Erdoğan'ın *Fıkıh İlmine Giriş* adlı kitabı da bu ihtiyaca cevap vermeyi amaçlayan çalışmalardan biridir. Çalışma, fıkıh ilminin tarihî seyrini, şer'î hüküm anlayışını, delillerini, temel özelliklerini, uygulama kurumlarını ve literatürünü genel hatlarıyla ele almaktadır. Bu incelemede söz konusu kitap, amacı, yöntemi, planı, kaynak kullanımı, içerik yapısı, dil ve üslup özellikleri bakımından değerlendirilecektir.

1. Kitabın Amacı ve Konusu

Mehmet Erdoğan'ın *Fıkıh İlmine Giriş* adlı eseri, fıkıh ilmini başlangıç düzeyinde tanıtmayı amaçlayan bir çalışmadır. Kitap, fıkıhın yalnızca ibadetler ve amelî hükümlerden ibaret olmadığını, tarihî gelişimi, kaynakları, hüküm teorisi, uygulama kurumları ve literatürüyle birlikte geniş bir ilim alanı olduğunu göstermeyi hedeflemektedir. Bu bakımdan çalışma, özellikle ilahiyat fakültesi öğrencileri ve İslam hukukuna giriş yapmak isteyen okuyucular için hazırlanmış sistematik bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

2. Kullanılan Yöntem

Çalışmada öğretici, tasnif edici ve açıklayıcı bir yöntem takip edilmiştir. Yazar, fıkıh ilmini yalnızca tarihî bilgiler üzerinden değil, aynı zamanda kavramlar, kaynaklar, hükümler ve uygulama kurumları üzerinden de tanıtmaktadır. Bu yönüyle kitap, okuyucuya fıkıhın hem teorik hem de pratik boyutunu birlikte göstermeyi amaçlamaktadır. Konuların bölüm-bölüm ilerlemesi, temel kavramların sade bir dille açıklanması ve yer yer tarihî süreçle ilişkilendirilmesi, çalışmanın giriş seviyesindeki okuyucular için anlaşılır olmasını sağlamaktadır.

3. Kitabın Planı ve Muhtevası

Çalışma yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde fıkıh ilminin tarihî gelişimi ele alınmakta; Hz. Peygamber dönemi, sahabe dönemi, rey ve eser ekollerinin ortaya çıkışı, mezheplerin teşekkülü ve fıkıhın kanunlaştırılması süreci hakkında bilgi verilmektedir. Bu bölümde özellikle Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'nin fıkıh tarihinde önemli bir dönüm noktası olduğu vurgulanmaktadır.

İkinci bölümde şer'î hüküm konusu üzerinde durulmaktadır. Yazar, teklîfî ve vaz'î hükümleri açıklamakta, vâcip, haram, mendup, mekruh, mübah, sebep, şart, mâni, sıhhat, fesat ve butlan gibi temel kavramları sistematik biçimde ele almaktadır. Aynı bölümde Kur'an, Sünnet, icmâ, kıyas, istihsan, maslahat, örf ve diğer deliller hakkında genel bilgiler verilmektedir.

Kitabın sonraki bölümlerinde fıkıhın temel özellikleri, fetva ve kazâ kurumları, hisbe, mezâlim, şurta gibi uygulama kurumları, fıkıh kitapları, fetva mecmuaları, kanunnameler ve şer'îyye sicilleri üzerinde durulmaktadır. Altıncı bölümde küllî kaideler, özellikle Mecelle'de yer alan genel hukuk ilkeleri çerçevesinde tanıtılmaktadır. Son bölümde ise İslam hukuku alanında lisans ve lisansüstü öğrencilerine yönelik bir literatür listesi sunulmaktadır. Bu yönüyle çalışma, fıkıh ilmine giriş yapmak isteyen okuyuculara düzenli bir başlangıç bilgisi sunmaktadır.

4. Kaynak Kullanımı

Çalışmanın sonunda geniş bir kaynakça bölümü yer almaktadır. Bu kaynakça, fıkıh ilmine giriş yapmak isteyen okuyucular için önemli bir literatür rehberi niteliğindedir. Özellikle usûl-i fıkıh, ilmihal, fetva, İslam hukuk tarihi, hukuk ansiklopedileri, İslam iktisadi ve modern hukukla ilişkiler gibi farklı alanlara dair eserlerin zikredilmesi, kitabın öğrenciler açısından yönlendirici değerini artırmaktadır. Bununla birlikte, metin içinde Kur'an ayetleri dışında bazı bilgi ve değerlendirmelerin dipnotlarla ayrıntılı biçimde desteklenmemesi, akademik takip açısından geliştirilebilir bir yön olarak görülebilir. Bu durum çalışmanın giriş niteliğini zayıflatmamakla birlikte, ileri okuma yapmak isteyen okuyucular için kaynaklara ulaşmayı kısmen zorlaştırmaktadır.

5. İçerik Analizi

Kitap, fıkıh ilmini yalnızca tarihî süreç içinde şekillenen bir ilim değil, aynı zamanda kavramları, kaynakları, hükümleri ve uygulama kurumları bulunan sistemli bir ilim alanı olarak ele almaktadır. Bu yönüyle çalışma, okuyucuya fıkıhın hem teorik hem de pratik boyutunu birlikte göstermektedir. Özellikle şer'î hüküm, deliller, mezhepler, fetva, kazâ ve küllî kaideler gibi temel konuların aynı çalışma içinde ele alınması, çalışmanın bütüncül yapısını güçlendirmektedir.

Bununla birlikte, bazı bilgilerin dipnotlarla yeterince desteklenmemesi, çalışmanın geliştirilebilir yönlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Buna rağmen çalışma, fıkıh ilminin temel meselelerini düzenli biçimde sunması bakımından başarılı bir giriş kitabı niteliği taşımaktadır.

6. Dil ve Üslup İncelemesi

Çalışmanın dili genel olarak sade, açık ve öğretici bir nitelik taşımaktadır. Yazar, fıkıh ve usûl-i fıkıh alanına ait kavramları okuyucunun takip edebileceği bir düzen içinde açıklamaktadır. Bu durum, çalışmanın özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için

anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Kitapta akademik üslup korunmakla birlikte konular genel olarak okuyucuyu zorlamayan bir anlatımla sunulmuştur.

Sonuç

Mehmet Erdoğan'ın *Fıkıh İlmine Giriş* adlı kitabı, fıkıh ilmini başlangıç düzeyinde tanımak isteyen okuyucular için faydalı ve sistematik bir kaynak niteliğindedir. Kitap, fıkıhın tarihî gelişimini, temel kavramlarını, kaynaklarını, hüküm anlayışını, uygulama kurumlarını, küllî kaideleri ve literatürünü bir arada ele alması bakımından kapsamlı bir giriş çalışmasıdır. Yazarın sade ve öğretici üslubu, konuları düzenli biçimde işlemesi ve fıkıhı hem teorik hem de pratik yönleriyle tanıtmaya çalışmanın güçlü tarafları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte bazı bilgilerin dipnotlarla yeterince desteklenmemesi, çalışmanın geliştirilebilir yönlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Genel olarak kitap, ilahiyat öğrencileri ve İslam hukukuna giriş yapmak isteyen okuyucular için yararlı, düzenli ve akademik açıdan işlevsel bir başvuru kaynağıdır.

Kaynakça

Erdoğan, Mehmet. *Fıkıh İlmine Giriş*. 6. Baskı. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2019.